

Starozavetni velikani vere

Vera kao (u)gledanje na Hrista

Autor: [Jovan Blagojević](#),

"Zato, dakle, i mi kad imamo oko sebe toliki oblak svedoka, odbacimo od sebe svaki teret i greh koji nas lako zapliće. Strpljivošću trčite trku koja nam predstoji, gledajući začetnika i usavršitelja vere, koji je umesto radosti – koja je bila pred njim – podneo krst prezrevši sramotu i seo je sa desne strane Božijeg prestola. Razmislite, dakle, o njemu koji je od grešnika podneo takvo protivljenje protiv sebe, da ne malakšete i ne klonu duše vaše." (Jevrejima 12, 1–3)

Pošto je podsetio čitaoce na veličanstvene svedoke vere iz biblijske istorije, autor Himne ih poziva na samosagledavanje i samopreispitivanje. On nastavlja sa upotrebom metafore antičkog atletskog takmičenja i ukazuje na neophodnost pripreme za učešće u trci vere. Ta priprema podrazumeva drugi pogled – pogled u sebe.

DRUGI POGLED – POGLED U SEBE

Pisac Poslanice (Sv apostol Pavle) podseća svoje čitaoce na uobičajenu odeću antike koja podrazumevala haljinu i dugački, teški, plašt (togu). Ovakva odeća znatno je ograničavala kretanje i učesnici antičkih takmičenja su morali skinuti takvu odeću sa sebe da ih ona ne bi ometala u trci. Na neizgovoreno pitanje čitalaca, šta je potrebno da mi sa sebe skinemo? autor odgovara: Odbacimo od sebe svaki teret i greh koji nas lako zapliće (Jevr. 12, 1a). Izraz teret je u klasičnom grčkom jeziku još od vremena Demostena upotrebljavan kao metafora za porok i ovde je to značenje potvrđeno upotrebom izraza greh (up. Kol. 3, 5–8). Pisac sugerise da se trka vere može dobiti ukoliko joj prethodi valjana i temeljna priprema, samopreispitivanje najtananijih dubina sopstvenog bića, razotkrivanje najmračnijih tajni i naizgled najbezazlenijih navika, uočavanje svega što može da bude sputavajući faktor u trci koju hrišćani treba da strpljivošću trče (12, 1v).

Hrišćani su pozvani da učestvuju u trci, i da joj se potpuno posvete. Kvalitet koji se ističe nije brzina nego izdržljivost i istrajnost u veri (up. 4 Mak. 17, 13). Sličan motiv se može pronaći i kod Filona. Insistiranje na istrajnosti podrazumeva udaljenost od cilja. U kontekstu upotrebljene metafore, pisac bodri čitaoce u želji da ih udaljenost eshatološkog cilja ne učini malodušnima u trenutnim naporima. Eshatološki cilj je upravo treća i najznačajnija tačka na koju se upućuje pogled čitalaca Poslanice.

TREĆI POGLED – POGLED ISPRED SEBE

Veliko je ohrabrenje koje hrišćanin može da dobije iz primera drugih, naročito već proslavljenih, učesnika trke. Oni su, međutim, i sami bili ljudi poput nas koji su katkad posustajali u slabostima. Uočavanje sopstvenih slabosti, nedostataka i mana, neophodna je priprema za trku vere. Potpuna usredsređenost na sebe i svoje grehe, međutim, može da bude samodestruktivni put u očajanje. Upravo je očajanje ono što autor Poslanice želi

da hrišćani izbegnu kad ih poziva da pogled sa svojih mana i nedostataka podignu ka začetniku i usavršitelju vere (Jevr. 12, 2a). Upotrebljeni su vanredno snažni i sažeti izrazi koji potiču, najverovatnije, iz ranohrišćanske hristološke doksologije. Prvi termin sugerise da je Hristos inicijator borbe i poglavar vojnika vere, dok potonji izraz savršitelj opisuje Hristovu kosmološku pobeđu nad demonskim silama (up. 2, 10–15). Uzeti zajedno, izrazi nedvosmisleno svedoče da je pisac Poslanice u Hristu zaista prepoznavao Alf u i Omegu spasenja hrišćanske zajednice (up. Jevr. 5, 8; 10, 5–10).

U nastavku autor Poslanice sažeto govori o Hristu koji je umesto radosti – koja je bila pred njim – podneo krst prezrevši sramotu (Jevr. 12, 2b). Pisac Himne se, dakle, najpre usredsređuje na Hristovo dobrovoljno uniženje. Spasiteljsko delo Hristovo počelo je napuštanjem prevечne nebeske zajednice sa Ocem (radosti), silaskom među ljude i učešćem u najdubljoj tragediji njihovog postojanja – smrti. Hristos je slobodno prihvatio samoodricanje i mučeništvo i poziva i nas da sledimo njegov primer na taj način što ćemo postati učesnici njegovih stradanja. Upotreba ličnog imena Isus, potvrđuje ovako razumevanje iskaza. Ono se u Poslanici uvek upotrebljava da bi istaklo Hristovo čoveštvo. Bremenit i neuobičajen izraz podneo krst upotrebljen je da bi se naglasila Hristova istrajnost u veri na koju su i hrišćani pozvani. Pisac naglašava činjenicu da Hristos nije ustuknuo pred strahotom raspeća, kao ni pred sramotom koja je povezivana sa kaznom koja se primenjivala na robovima, ubicama i državnim neprijateljima... Hristos je, prema piscu Himne, prezreo tu sramotu. Originalni izraz ne označava omalovažavanje, već neustrašivost (up. 4 Mak. 6, 9). Upravo neustrašivost je bila željena karakteristika hrišćana tog doba (up. 13, 12–13).

Hristos i njegova krsna žrtva predstavljani su kao savršeni ideal vere i vernosti (10, 36; 11, 40). On predstavlja konačnu paradigmu vere, vernosti i istrajnosti (12, 4–11 up. Jevr. 2, 13). To je ideal koji je ne samo kvantitativno snažniji, već i kvalitativno drugačiji od ranije navedenih starozavetnih primera. Kvalitativna razlika vidi se u tome što je On već dosegao eshatološki cilj vere i seo sa desne strane Božijeg prestola (Jevr. 12, 2v). Navedene reči su u oštroj suprotnosti sa ranijim opisom ponižavajuće smrti. Međutim, čitav iskaz je formulisan tako da sugerise da je Hristovo uzdizanje na nebeski presto započeto njegovim unižavanjem koje je vrhunac imalo na krstu. Hristos je vaznesenje do nebeskog prestola započeo dobrovoljnim i krajnjim uniženjem (up. Jevr. 2, 10; 5, 7–9; 7, 28; 9, 14; 10, 5–10.14). Upućivanje na Hristovo uniženje (ovaploćenje), smrt i proslavljanje je verovatno formulisano na osnovu ranohrišćanskog simbola vere (up. Fil. 2, 6–8).

Hristovo vaznesenje na nebeski presto je česta sotiriološka tema Poslanice (1, 3.13; 2, 5–9; 8, 1–2; 10, 12–13). Povezana sa hristološkom interpretacijom Ps. 110, 1 (up. 1, 3; 2, 5–9; 8, 1–2; 10, 12–13) i bogoslovljem sinovstva koje jedno od najznačajnijih bogoslovskih naglasaka Poslanice. Hristos je dosegao cilj, ali ne kao izolovana istorijska figura, već kao preteča (Jevr. 6, 20).

Cilj koji autor Poslanice ima nije dogmatski, već pastoralni. Verospovedni iskaz je osnova pastoralnog saveta iz st. 3: Razmislite, dakle, o njemu koji je od grešnika podneo takvo protivljenje protiv sebe, da ne malakšete i ne klonu duše vaše. Reči otkrivaju

duboku pastoralnu brigu za zajednicu mučenu brojnim iskušenjima. Ta iskušenja su vodila obeshrabrenju i napuštanju vere (up. 10, 32–35). Autor nastavlja sa ranijom atletskom metaforom i biranim izrazima oslikava trkača koji iscrpljen i obeshrabren udaljenošću cilja postepeno napušta trku. Hrišćanska vera se, nasuprot tome, pokazuje kao istrajno (u)gledanje na Hrista čijim posredstvom i sami učestvujemo u eshatološkoj realnosti (Jevr. 12, 3). Izraz razmislite je jedinstven u Novom Zavetu (up. 3 Mak. 7, 7; 1 Klm. 38, 3). Njime se sugerše potreba da se Hristos prihvati kao primer koji treba slediti (up. 3, 1–2). Iz tog primera treba crpiti snagu u trenucima zamora, obeshrabrenja i očajanja. Njegovo trpljenje je u jasnoj opoziciji sa slabošću zajednice. Pisac poziva zajednicu da svoje posustajanje u iskušenjima uporedi sa Hristovom istrajnošću u tim istim iskušenjima. Istovremeno, pisac hrišćane podseća i na slavnu pobedu u kojoj mogu da saučestvuju, jer je Hristovo vaznesenje i sedanje na nebeski presto zalog vaznesenja onih koji ga verom slede.